

INHOUD

Voorwoord • 7

BRIEVEN

PERIODE I • 1966-1975 •	9
PERIODE II • 1975-1990 •	117
PERIODE III • 1990-2001 •	151
PERIODE IV • 2002-2016 •	271

Verantwoording •	552
Een woord van dank •	553
Register •	554

Haarlem, 22 augustus 1969.

Geachte Mevrouw Rubinstein,

Op 29 juli jongstleden stuurde ik u mijn verhaal: De Tirannie Verdrijven Die Mij Het Hart Doorwond. Ik verzocht u toen het in Avenue te laten afdrukken.

Tot op heden heeft u [REDACTED] nog niets van u laten horen, zodat ik vermoed dat u dit jaar maar eens een extra lange vakantie heeft genomen.

Tech gaat het leven door en moet ik voor mijn verhalen zorgen. Al het werk moet nog gedaan worden en er is nog haast bij ook, maar waarom [REDACTED] weet ik niet.

Er is ineens deze zin in mijn hoofd: U heeft [REDACTED] niet te schrijven, dat doen wij voor u. Ik zeg die dingen altijd op gevaar af begrepen te worden.

Nou ja.

Met de meeste hoogachting,

Voorwoord

‘Schrijver ben je, of je wilt of niet, maar je wordt het pas als je literaire vader je, op zeker moment in de tijd, bij de hand neemt en je als een jager meevoert naar de eeuwige jachtvelden der vergetelheid, alwaar hijzelf vervolgens als een schim verdwijnt en je aan je lot overlaat,’ schreef ik in een recente publicatie over W.F. Hermans. Dit overrompelende maar nog vage besef trof mij in het jaar 1961, na lezing van de novelle *Het behouden huis*. Ik was toen zestien. Het was vooral Hermans’ levensvisie die mij destijds de zogeheten ‘schok der herkenning’ bezorgde. Een jaar later, in zijn korte roman *Bint*, openbaarde F. Bordewijk mij hoeveel kracht woorden kunnen hebben, hoe zij elkaar in een welgekozen combinatie kunnen versterken en boven hun nominale betekenis uitstijgen.

Met Hermans en Bordewijk is alles begonnen.

Het korte verhaal zou mijn metier worden, maar het schrijven van brieven inspireerde me evenzeer. Ik stelde ze met de grootste zorgvuldigheid samen en beschouwde ze als volwaardig literair werk. Van iedere brief hield ik een doorslag, niet met het oogmerk ze later te publiceren, maar om ze niet verloren te laten gaan. Ik noemde dat ooit de vasthou-ziekte, die overigens nooit is overgegaan. Niet anoniem passeren is het devies.

Het maken van een kopie was vroeger nog een heel gedoe. Je moest drie vellen papier netjes rond de rubberen rol van de schrijfmachine zien te krijgen, tweemaal briefpapier met daartussenin een kalkeervel. Tikfouten werkte ik weg met

het nodige aantal xxx-jes, die ik later tot zwarte blokjes invulde met Oost-Indische inkt. Werden dat er te veel, dan typ- te ik de hele pagina over. Dezelfde werkwijze gold voor mijn verhalen.

Dat mijn debuutverhaal, 'Mijne heren' (1966), handelt over een correspondent die eigenlijk liever schrijver wil zijn, is niet toevallig.

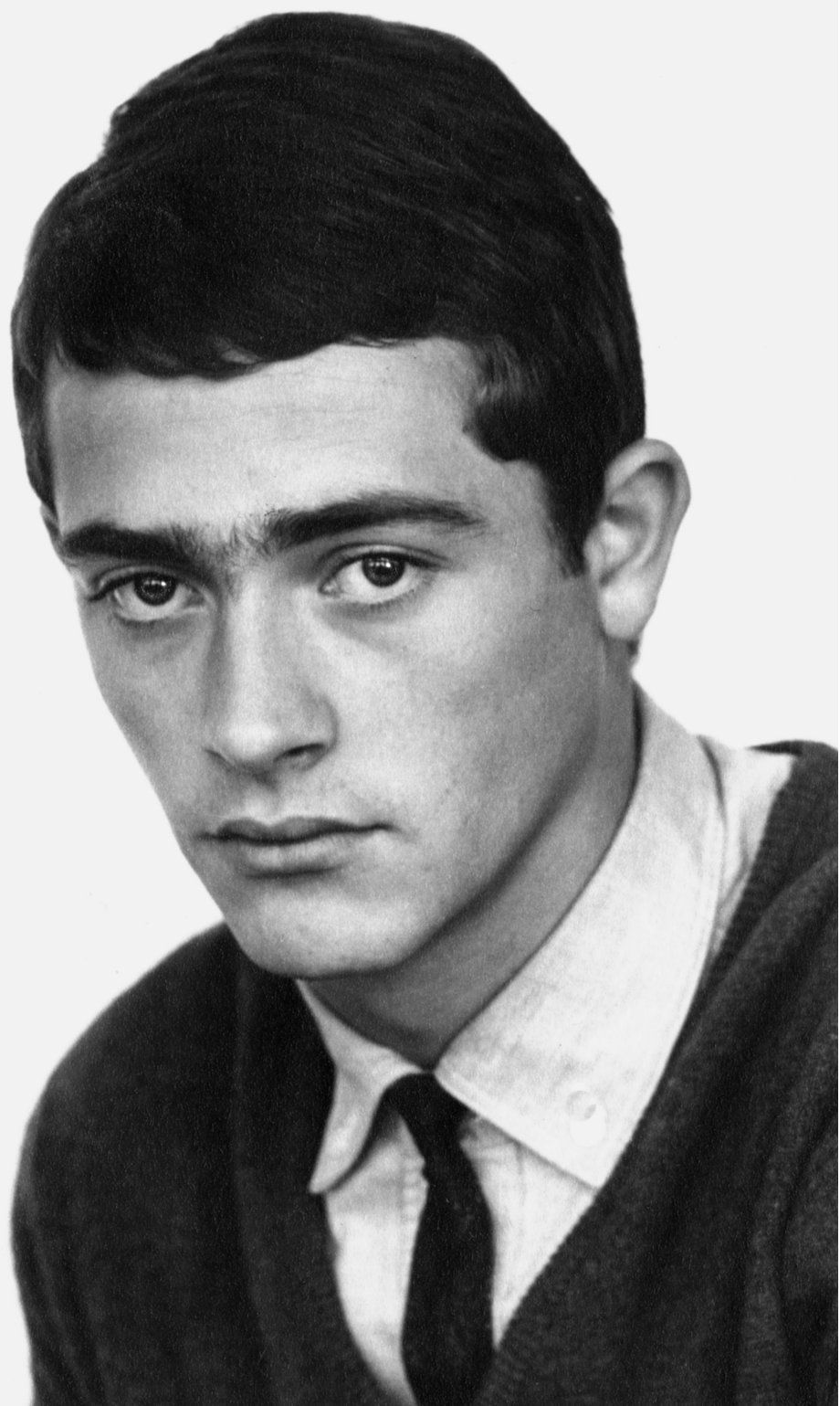
Het boek dat de lezer hier in handen houdt vormt een selectie uit mijn correspondentie sedert vijftig jaar, ongeveer een tiende deel van het geheel, in chronologische volgorde gerangschikt en gemodelleerd naar kenmerkende perioden uit mijn leven, vier in getal en elk voorzien van een verklarende inleiding.

LHW

PERIODE I



1966-1975



Deze eerste periode beslaat de jaren 1966 tot en met 1975, met als kenmerkendste gebeurtenissen: mijn debuut bij uitgeverij Meulenhoff in 1967 met de verhalenbundel *Seizoenarbeid*, die nog in hetzelfde jaar op gerechtelijk bevel uit de handel moest worden genomen vanwege een zowel door het Haarlems kantongerecht alsook door het gerechtshof te Amsterdam gehonoreerde aanklacht wegens smaad; mijn aanstelling als leraar Engels aan een scholengemeenschap in Amsterdam-Noord, op basis van een tweede-graadsbevoegdheid, mijn kennismaking met R.A. Basart en onze verwijdering in 1972; de miserabele dood van jeugdvriend Wim Aaij op 21-jarige leeftijd; mijn huwelijk in 1969; mijn drankzucht; mijn verdwalingsen op de Amsterdamse wallen; de overgang naar uitgeverij Van Oorschot; mijn scheiding ten gevolge van niet verwerkt leed; de dood van mijn vader in april 1974 en het begin van de jarenlange creatieve onmacht die daarop volgde.

Een eervolle vermelding verdient de eerder aan mijn moeder toebehorende Remington Standard-schrijfmachine, waarop alle brieven uit deze periode geschreven zijn, *my old piano*, bouwjaar omstreeks 1911, die tot 1978 trouwe hand-en-spandiensten heeft verricht en in 1979 met vervroegd pensioen ging, na vervanging door een Italiaanse Olivetti Linea 90, die op zijn beurt geleidelijk het onderspit moest delven tegen de moderne tekstverwerker.





F. BORDEWIJK (1884-1965)

Dit briefje schreef ik op mijn zeventiende, diep onder de indruk van *Bint*. De ontmoeting met Bordewijk vond plaats op zijn advocatenkantoor te Schiedam, 16 juli 1962.

ZANDVOORT, 29 JUNI 1962

Zeer geachte heer Bordewijk,

Daar ik uw boeken altijd met bijzonder genoegen heb gelezen en een groot bewonderaar van uw werken ben, zou ik het zeer op prijs stellen indien ik eens nader met u kennis zou mogen maken.

Ik ben leerling van het Lorentz Lyceum te Haarlem en mijn vakantie begint op 1 juli.

Ik hoop dat u in de gelegenheid zult zijn tijd voor mij te vinden.

Hoogachtend,
Lodewijk Wiener



W.F. HERMANS (1921-1995)

Ook dit briefje aan W.F. Hermans behoort tot de 'vroegere correspondentie'. Het bevat een eerste poging om mijn verhalen geplaatst te krijgen. Ingesloten waren 'Uit het dagboek van een kleine jongen', mijn eerste exercitie in schizofrenie, en 'Seizoenarbeid', wat ook de titel van mijn debuutbundel zou worden. Het jaar is 1965, een datum was ik, vermoedelijk vanwege zenuwen, vergeten. • Onder mijn handtekening had ik het jaartal 1945 geschreven, alsmede de Griekse hoofdletter Ψ , die als symbool gold voor de studie der psychologie, waarmee ik mij een jaar lang onledig heb gehouden.

Zeer geachte heer Hermans,

Ingesloten stuur ik u twee verhalen van mijn hand, met het verzoek ze te beoordelen en mij te laten weten of ze in aanmerking komen voor plaatsing in *Podium*.

Mocht u inmiddels geen redacteur meer zijn van *Podium* (geruchten dienaangaande doen de ronde) wilt u mij dan toch laten weten of ze naar uw mening in aanmerking komen voor plaatsing in *Podium*?

Ik sluit retourporto in.

Hoogachtend,
Lodewijk Henri Wiener

Mijn zending kreeg ik per omgaande terug, inclusief mijn eigen brief, met rechtsonder, handgeschreven: *Ik denk van niet, maar kop op, u kunt nog veel leren*. En met die bemoedigende sneer zette mijn schrijverschap in.



WIM AAIJ (1947-1968)

Jeugdviend uit Zandvoort. Atleet en medeleerling van het repressieve Lorentz Lyceum. Hij was briljant op het gymnasium, ik middelmatig op de hbs. Op twintigjarige leeftijd is hij ellendig aan zijn eind gekomen. Na terugkeer uit 'de West', waar hij deelnam aan de Koninkrijksspelen (hij was jeugdkampioen op de 800 meter in 1965) werd bij hem botkanker geconstateerd in zijn rechterknie. Het verloop van zijn ziekte duurde maanden en nam in het laatste stadium helse proporties aan. In mijn verhaal 'Wim Aaij' uit de bundel *Eindelijk volstrekt alleen* (2008) – nadien in de serie Literaire Juweeltjes apart uitgegeven onder de titel *Haanvroeg* – neem ik (tevergeefs) afscheid van hem. • Wij voerden ooit een nogal studentikoze correspondentie, waarbij wij onze inzichten aangaande de literatuur tegen elkaar uitspeelden, vooral wat betreft de poëzie, waarin Wim zich trachtte te bekwamen. • De in de brief genoemde proleet D. betreft een luie docent Engels, de heer David-

son. • De zin 'Taal is mijn talisman', een duidelijk op de schrijfleest van Lucebert geformeerde uitspraak, heb ik nadien als motto voor mijn geheel mislukte roman *Zwarte Vrijdag* gebruikt. • Ik heb gedurende ongeveer een jaar als correspondent gewerkt op een verzekeringskantoor te Haarlem, met als enig positief resultaat dat het mijn debuutverhaal heeft opgeleverd. • Het door mij geanalyseerde gedicht waarin een meeuw 'een kiezel afwerpt' werd door mij niet geridiculiseerd, maar naar ik later inzag, volledig verkeerd begrepen. De lezer oordele zelf:

*Pas als
in deze stilte in dit landschap
waarvan het einde
in een blauwe mist
verdwijnt
de meeuw
die aan de lucht genageld lijkt
de kiezel die in het water valt
heeft afgeworpen
is er sprake van een zich
verwijdend ogenblik*

ZANDVOORT, 12 JUNI 1966

Beste Wim,

Als ik de onbeschreven achterkanten van je velletjes bekijk, dan kan ik constateren dat je geen doorslagen van je brieven houdt; dat kan ik nu eenmaal constateren.

Ik doe dat wel met het oog op verschillende menselijke tekortkomingen.

Ik zal nu enkele punten uit je jongstleden brief nog eens opsommen.

1. Als iemand uit Canada komt (of wist ik dat niet?) (nee, dat wist ik niet) en b.v. honderd en vierendertig en egels maken liefde zegt dan behoort mij, als oud-leerling van